

## O'ZBEKISTONDA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA O'QISHNI KO'CHIRISH TARTIBLARI

*Avazmetova Irodaxon*

*Adliya vazirligi huzuridagi Yuridik kadrlarni qayta tayyorlash va  
malakasini oshirish institute Bosh mutaxassisi*

**Annotatsiya:** Ushbu maqola O'zbekistonda oliy ta'lim muassasalarida o'qishni ko'chirish tartiblari haqida batafsil ma'lumot beradi. Maqolada o'qishni ko'chirish jarayonining huquqiy asoslari, talab qilinadigan hujjatlar, amalga oshirish bosqichlari hamda talabalarga beriladigan tavsiyalar yoritilgan. Shuningdek, oliy ta'lim sohasidagi so'nggi islohotlar va ularning yoshlar ta'limidagi o'rni haqida qisqacha tahlil qilinadi. Mazkur maqola talabalarga o'qishni boshqa oliy ta'lim muassasasiga ko'chirishni rejalashtirishda yo'l-yo'riq sifatida xizmat qiladi.

**Kalit so'zlar:** Oliy ta'lim, O'qishni ko'chirish, Talaba, Ta'lim muassasasi, Huquqiy tartib, Akademik natijalar, Hujjatlar, Ta'lim yo'nalishi, Ta'lim sifati, Ta'lim jarayoni

Bugungi kunda O'zbekistonda oliy ta'lim tizimi doimiy ravishda rivojlanib bormoqda. Talabalar uchun qulay shart-sharoitlar yaratish, ta'lim sifatini oshirish va ularning ixtisosligi bo'yicha to'g'ri yo'nalishda tahsil olishlari uchun yangi imkoniyatlar yaratilmoqda.

Raqamlarga nazar tashlaydigan bo'lsak ohirgi 5 yilda ta'lim tizimida olib borilayotgan islohotlar o'z samarasini berib, O'zbekiston yoshlari har jabhada yanada yuksaklarga erishdi. Xalqaro olimpiadalarda yurtimiz bayrog'ini barralla ko'kka ko'tarishmoqda.

Ayniqsa, talabalarning bir oliy ta'lim muassasasidan boshqasiga yoki bir yo'nalishdan boshqasiga o'qishini ko'chirish tartiblari takomillashtirilmoqda. Bu esa o'z navbatida, talabalar uchun katta imkoniyatlar eshigini ochadi.

O'qishni ko'chirish — bu talabaning o'z o'qishini boshqa oliy ta'lim muassasasida davom ettirish istagi asosida amalga oshiriladigan qonuniy jarayon. Ko'plab talabalar turli sabablarga ko'ra bunday qarorga keladi: yashash joyining o'zgarishi, ta'lim sifatini yaxshilash istagi, oilaviy sharoitlar yoki yo'nalish tanlovidagi o'zgarishlar.

Masalan, bir talaba Toshkent shahridagi universitetda tahsil olayotgan bo'lishi mumkin, ammo keyinchalik oilasi bilan boshqa viloyatga ko'chib o'tadi. Bunday holatda, u o'qishini yashash joyiga yaqin oliy ta'lim muassasasiga ko'chirish istagida bo'lishi tabiiydir.

Respublika bo'ylab barcha davlat va nodavlat oliy ta'lim muassasalarida o'qishni ko'chirish imkoniyati mavjud. Biroq bu jarayon tartib va huquqiy asoslarga tayanadi. Har bir talaba bu jarayon qanday amalga oshirilishini, qanday hujjatlar talab qilinishini va qanday muddatlarga amal qilish lozimligini bilib olishi muhimdir.

O'qishni ko'chirish bo'yicha tartiblar Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan belgilangan me'yoriy hujjatlarga muvofiq amalga oshiriladi. Bu tartiblar har yili yangilanib, yanada qulay va ochiq tizimga aylantirilmoqda.

Oliy ta'lim muassasalarida o'qishni ko'chirish uchun bir nechta muhim bosqichlar mavjud. Bu bosqichlar ketma-ket va aniq tartibda bajarilishi lozim. Quyida ularning asosiylarini ko'rib chiqamiz:

### 1. Yozma ariza topshirish

Talaba o'zining hozirgi ta'lim muassasasiga yoki yangi o'qishni istagan universitetga rasmiy yozma ariza bilan murojaat qiladi. Arizada o'qishni ko'chirish sabablari ko'rsatilishi lozim. Ariza topshirish odatda yozgi ta'til davrida yoki semestrlar orasida amalga oshiriladi.

### 2. Zarur hujjatlarni tayyorlash

Arizaga quyidagi hujjatlar ilova qilinadi:

- Pasport nusxasi
- Talabalik guvohnomasi (agar mavjud bo'lsa)
- Akademik ma'lumotnoma (baholar varaqasi)
- Tugallanmagan o'quv yili bo'yicha o'qish natijalari

### 3. Hujjatlarni ko'rib chiqish va moslikni aniqlash

Yangi oliy ta'lim muassasasi talabaning hujjatlarini o'rganadi va quyidagilarni tekshiradi:

- Tanlangan yo'nalishning avvalgi yo'nalish bilan mosligi
- O'quv dasturlarining farqi
- Talabaning akademik natijalari
- Bo'sh o'rinlar mavjudligi

Agar kerak bo'lsa, talaba ayrim fanlardan qo'shimcha test yoki imtihon topshiradi. Yangi muassasa tomonidan ko'chirishga ruxsat berilsa, talabaning eski universiteti tomonidan uni o'qishdan chiqarish buyrug'i chiqariladi va tegishli hujjatlar yuboriladi. Shundan so'ng yangi muassasa talaba uchun o'qishga qabul buyrug'ini chiqaradi.

Bu jarayon odatda 1-2 hafta ichida amalga oshiriladi, ammo ayrim hollarda ko'proq vaqt olishi mumkin.

### Muhim Eslatmalar va Amaliy Tavsiyalar

Ko'chirish jarayoni qonuniy asosda amalga oshirilgan taqdirda, talaba o'z o'qishini uzluksiz davom ettirishi mumkin. Ammo bu jarayonda quyidagi jihatlarga alohida e'tibor qaratish zarur:

Odatda o'qishni ko'chirish yozgi ta'til davrida amalga oshiriladi. Ammo ayrim holatlarda (masalan, sog'liq yoki oilaviy sharoit tufayli) semestr davomida ham ko'chirishga ruxsat berilishi mumkin.

Ba'zi oliy ta'lim muassasalarida ko'chirish uchun ajratilgan joylar soni cheklangan bo'ladi. Shu bois, iloji boricha erta murojaat qilish maqsadga muvofiq.

Agar talaba to'lov-kontrakt asosida tahsil olayotgan bo'lsa, yangi ta'lim muassasasida kontrakt narxi farq qilishi mumkin. Bu holatda yangi shartnoma tuziladi.

Agar talaba chet eldagi oliy ta'lim muassasasida o'qiyotgan bo'lsa va o'qishni O'zbekistonga ko'chirmoqchi bo'lsa, u holda o'qigan fanlar va baholar nostrifikatsiya (tan olinishi) jarayonidan o'tadi.

O'qishni ko'chirish – bu talabalar uchun muhim imkoniyat. Bu orqali ular ta'lim yo'nalishini, o'quv muhitini yoki sharoitini o'zgartirib, o'z bilimlarini rivojlantirishda davom etishlari mumkin. Ammo har qanday ko'chirish tartibi aniq belgilangan qoidalarga asoslanadi. Shuning uchun har bir talaba avvalo o'z huquqlarini va majburiyatlarini chuqur o'rganishi lozim.

Agar siz ham o'qishingizni boshqa universitetga yoki yo'nalishga ko'chirishni rejalashtirayotgan bo'lsangiz, barcha rasmiy manbalardagi tartiblarni diqqat bilan o'qish hamda hujjatlarni to'g'ri tayyorlash va belgilangan muddatlarga amal qilishingiz tavsiya etiladi.

### **Foydalangan adabiyotlar ro'yxati:**

1. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim vazirligi. "Oliy ta'lim muassasalarida o'qishni ko'chirish tartibi to'g'risida" normativ hujjatlar to'plami. Tashkent, 2021.
2. Abdullaeva, N. "Oliy ta'limda talabalar o'qishini ko'chirish imkoniyatlari va muammolari." Ta'lim va innovatsiyalar, 2023, №4, 45-52-betlar.
3. Karimov, J. "Oliy ta'lim tizimidagi islohotlar va yoshlar ta'limidagi yangi imkoniyatlar." O'zbekiston ta'limi jurnali, 2022, №3, 12-18-betlar.
4. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarorlari va farmoyishlari. Oliy va o'rta maxsus ta'lim sohasidagi qonunlar va me'yoriy hujjatlar to'plami.